

Region Nordjylland
Niels Bohrs Vej 30
9220 Aalborg Øst

04-06-2019

Hørings svar vedr. ideer og forslag til Råstofplan 2020

Region Nordjylland har den 2. maj 2019 anmodet om ideer og forslag til Råstofplan 2020.

Region Nordjylland ønsker ideer til, hvordan den nye reviderede råstofplan kan udformes. Nogle af de emner regionen ønsker at få afklaret er, om grundvandsinteresser og råstofinteresser kan forenes, eller vil der være modsætninger, kan transportbelastningen minimeres, hvordan kan regionen være med til at fremme efterbehandlingen, så natur og biodiversitet beriges, hvordan kan en genanvendelse af de sekundære råstoffer understøttes, er der udlagt tilstrækkelige råstofområder, og er der brug for en fælles råstofstrategi?

Derudover høres berørte myndigheder i forhold til, hvilke særlige forhold, der bør inddrages i en miljøvurdering af Råstofplan 2020.

Høringsfristen udløber den 5. juli 2019.

Aalborg Kommune har behandlet høringen på By- og Landskabsudvalgets møde den 20. juni 2019 og Miljø- og Energiudvalgets møde den 19. juni 2019 og har følgende bemærkninger.

Forud for dette fremsendte Aalborg Kommune et høringssvar af 7. september 2019 til Region Nordjylland på Regionens redegørelsen for revision af Råstofplanen.

1. Råstofindvinding og grundvandsinteresser

Regionerne har udarbejdet en rapport, der vurderer den kvalitative grundvandsrisiko ved indvindinger af råstoffer over grundvandsspejlet. Der er dermed i rapporten kun taget stilling til den kvalitative grundvandsrisiko ved råstofgravning over grundvandsspejlet. Konklusionen i forhold til den kvalitative grundvandsrisiko under selve råstofgravningen (fx fra maskiner mm.) vurderes i rapporten som værende lille, og kan samtidig minimeres ved at sikre, at overflade- og drænvand ikke løber til graven. Konklusionen i forhold til den kvalitative grundvandsrisiko efter råstofgravning i rapporten vurderes til at kunne afhjælpes ved efterbehandling til ekstensiv udnyttelse/naturformål.

Det er Aalborg Kommunes opfattelse, at indvindingsoplande til almene vandværker, samt de dele af områder med særlige

Byudvikling, BLF

By- og Landskabsforvaltningen
Stigsborg Brygge 5
9400 Nørresundby
9931 2000

Sagsnr.:
2018-052361
Dok.nr.:
2018-052361-18
Init.: AVS
EAN nr.: 5798003742984

Har du fået dette brev digitalt kan du svare ved at bruge "besvar"-knappen i Digital Post/eBoks. Du kan altid kontakte Aalborg Kommune sikkert på aalborg.dk eller via Digital Post på borger.dk. Har du brug for hjælp til Digital Post kan du ringe til Den Digitale Hotline på 7020 0000

drikkevandsinteresser der i fremtiden vurderes at blive potentielle til etablering af nye kildepladser, skal friholdes for råstofgravning. Hvis der først er sket en forurening af grundvandsressourcen, er det uopretteligt. Råstofgrave inden for områder med særlige drikkevandsinteresser, eller indvindingsoplande til almene vandværker, skal efterbehandles til natur, jf. nedenstående afsnit omkring 'Efterbehandling: Natur og biodiversitet'.

Råstofgravning fjerner forskellige geologiske lag over og/eller under grundvandsspejlet. Jordlagene vil i forskellig grad være med til at reducere risikoen for, at forurening fra overfladen trænger ned i grundvandsmagasinet og samtidig øge en forurenings transporttid til grundvandsmagasinet. Råstofgravning i et indvindingsopland vil dermed kunne medføre, at grundvandsmagasinet's sårbarhed øges og samtidig, at en evt. forurening når grundvandsmagasinet hurtigere.

Ved udlæg af graveområder må der ikke inden for det udlagte område planlægges for eller etableres anlæg, der begrænser mulighederne for råstofudnyttelse. I områder med særlige drikkevandsinteresser vil dette begrænse vandværkernes fremtidige mulighed for at etablere nye kildepladser og råvandsledninger. Samtidig er det ikke muligt at etablere nye kildepladser i områder, hvor der er gravet under grundvandsspejlet eller meget tæt på grundvandsspejlet. Her fjernes muligheden for at etablere nye kildepladser permanent. Råstofgravning i områder med særlige drikkevandsinteresser begrænser dermed vandværkernes mulighed for at etablere nye kildepladser både inden råstofgravningen påbegyndes og i områder, hvor der graves under, eller tæt på, grundvandsspejlet.

2. Minimering af transportbelastning

Adskillige studier har påvist, at netop minimering af transportafstande er et vigtig optimeringsparameter i forhold til at sænke miljøbelastningen pr. ton leveret råstof; herunder klimabelastning, udledning af NO_x, slitage på veje, mv. Derfor er det vigtigt, at arbejde for en decentral forsyningsstruktur.

Hér møder idealet virkeligheden, idet råstofferne ikke er jævnt fordelt over Region Nordjylland. I lighed med fokusområde 6 i det tilsendte debatoplæg, mener Aalborg Kommune derfor også, at det er vigtigt at arbejde for en tværgående råstofstrategi med fokus på samspillet mellem landindvinding, havindvinding, genbrug og forbrug. Regionens ressortområde dækker landindvinding, hvorfor samarbejde med stat (havindvinding), kommune (myndighed for genbrugsvirksomheder), genbrugssektor (leverandør af genbrugsmaterialer) og byggeindustri (forbrug) er vigtigt.

I den kommende kortlægning og planlægning vil der uden tvivl skulle tænkes i placering af graveområder som led i en regional forsyningsstruktur. Hér kunne der med fordel ligeledes tages hensyn til, hvor der ligger aktive genanvendelsesvirksomheder. Det ville ikke være hensigtsmæssigt at placere et nyt graveområde nær en

producent af sekundære materialer, idet dette kunne modarbejde målsætningen om at facilitere udviklingen i genanvendelsesindustrien, så der på sigt kan leveres større mængder sekundære materialer af tilstrækkelig kvalitet.

3. Efterbehandling: Natur og biodiversitet

Efterladte råstofgrave, som ikke er blevet efterbehandlet til landbrugsjord, rummer ofte et unikt naturindhold med forekomst af store mængder af ellers sjældne dyr og planter, der trives godt på de næringsfattige flader af kalk, sand, og grus. I Aalborg Kommune findes allerede flere gode eksempler på sådanne afsluttede råstofgrave med et meget højt naturindhold, f.eks. Poulstrup, Kongerslev og Storvorde.

Råstofgrave kan fungere som refugier for dyr og planter, som ellers har svært ved at overleve i det intensivt udnyttede landskab.

For at berige naturen og biodiversiteten bør der i Råstofplan 2020 stilles vilkår om, at de færdiggravede råstofarealer efterbehandles til natur. Herunder bør der især gives konkrete anvisninger/ vilkår om, at der ikke må tilføres muld¹ eller næringsberiget jord eller efterbehandles til landbrug. Desuden bør skrænterne udjævnes mindst muligt – dette bør også afklares allerede i råstofplanen.

Indenfor områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande kan det dog være nødvendigt at sikre grundvandet med et lag muldjord i bunden – her gerne med et minimum 30 cm af næringsfattigt overjord², mens skrænterne, i alle tilfælde, bør efterlades uden tilførsel af jord.

Rekreative forhold

Efterladte råstofgrave rummer ofte væsentlige rekreative kvaliteter med mulighed for unikke naturoplevelser, gåture, inspiration, eftertanke og fordybelse.

Som udgangspunkt bør befolkningens adgang sikres, f.eks. ved etablering af et stisystem. Offentlighedens adgang til det efterbehandlede råstofområde bør afklares i Råstofplan 2020.

Landskab

Råstofgravningen udgør et stort indgreb i landskabet, men rummer også mulighed for at tilføre landskabet et markant natur- og rekreativt indhold.

Foruden indflydelse på natur og biodiversitet bør en råstofplan belyse indvindingens indvirkning på landskabet og vurdere væsentligheden

---

¹ Den del af jorden der er humus i, og den del af jorden der gør, at jorden kan dyrkes.

² Råjord der ikke er salgbar, dvs. den del af jorden der ligger mellem muldlaget og den del af jorden, der graves efter/den del der er salgbar.

af råstofindvindingens indvirkning på landskabet (herunder stillingtagen til særligt værdifulde landskaber).

4. Nye retningslinjer

Aalborg Kommune finder ikke, at der som udgangspunkt, er behov for flere og nye retningslinjer i råstofplanen. Derimod bakker kommune op om, at der i forbindelse med udlæg af de enkelte graveområder, opstilles konkrete "forudsætninger" for det enkelte graveområde, således at indvinding og efterbehandling tilrettelægges, så hensynet til jordbrugs-, miljø og naturinteresserne - herunder landskabsinteresser - varetages på forsvarlig vis. Samtidig sender det et signal til den enkelte kommune og råstofindvinder om, hvilke muligheder og begrænsninger der er for det enkelte graveområde.

5. Genanvendelse af sekundære råstoffer

Bygge- og råstofbranchen spiller en afgørende rolle i den grønne omstilling mod en cirkulær økonomi. Materialerne fylder meget i statistikkerne for både anvendelse af ressourcer og bortskaffelse af affald. Omend endnu produceres, anvendes, forædles og genbruges (eller bortskaffes) materialerne inden for regionens grænser.

Set i lyset af de tværkommunale ambitioner om et "cirkulært Nordjylland" er det derfor afgørende, at en råstofplan ikke begrænses til udelukkende at fokusere på, hvordan der udlægges graveområder med tilstrækkelige materialer af tilstrækkelig kvalitet.

Det samfundsmæssige fokus bør være at sikre en tilstrækkelig forsyning af "byggematerialer" fremfor "råstoffer". *Kunne man forestille sig at underforsyne nogle områder med jomfruelige råstoffer bevidst for at understøtte genbrugssektoren?*

Vi har i Aalborg Kommune stort fokus på at indrette genbrugsvirksomheder med sporbarhed, renhed og sortering for øje, så bortskaffede byggematerialer opretholder de kvaliteter, som byggesektoren efterspørger. Der popper nye initiativer op som f.eks. "Gamle mursten", der tilbyder CE-mærkede genbrugte byggematerialer.

Arkitekter tænker i stigende grad på at integrere eksisterende bygningsmasse i nybyggeri ved omdannelsesprojekter. *Hvilken rolle kan den regionale råstofplan spille i denne sammenhæng?*

6. Fælles råstofstrategi

Aalborg Kommune finder det positivt med en fælles råstofstrategi for råstofindvinding på tværs af regionerne således, at der ses på helheder ud over den enkelte kommune og regions grænse. Det vil bl.a. kunne medvirke til, at materialerne i de enkelte råstofgrave udnyttes optimalt, bedre mulighed for genanvendelse af råstofmateriale samt at transportafstande vil minimeres m.m. Jf. desuden afsnit 2. Minimering af transportbelastning.

Konkrete graveområder

Aalborg Kommune har ingen bemærkninger til udlæg af konkrete graveområder.

Emner til miljøvurderingen

I forhold til miljøvurderingen af Råstofplan 2020 finder Aalborg Kommune det bl.a. vigtigt at have fokus på følgende emner:

- Ikke-fornybare ressourcer (understøttelse af cirkulær økonomi).
- Luftforurening (minimering af transportafstande).
- Naturmæssige konsekvenser af efterbehandling og hvordan der skal efterbehandles.
- Fokus på overjordens beskaffenhed - er det næringsfattig jord vs. humus og dels forholdet mellem at lade de rå skrænter stå uberørte kontra udjævning i bløde kurver
- Landskabet; de særlige landskabskvaliteter og de særlige værdifulde landskaber og i den forbindelse muligheden for at bruge afværgeforanstaltninger i forhold til fx bræmmer med slørende beplantning.
- Tiltag til beskyttelse af grundvandsressourcen under og efter råstofgravning.

Øvrige bemærkninger

Aalborg Kommune anbefaler, at der anvendes alternative drivmidler i de maskiner, der benyttes til udvinding af råstoffer.

Gate 21 har udarbejdet et projekt, hvori de anbefaler, hvordan kravet til alternative drivmidler skal implementeres.

I rapporten anbefales det, at det som minimum skal være lastbiler over 5 tons der opfylder EURO norm 6. Herudover kan der suppleres med biogas (HVO eller GTL), som er tilgængelig på markedet. Dog kan infrastrukturen for gastankstationer være en udfordring. Om få år forventes der, at lastbiler med brændselsceller eller elektricitet/batterier er tilgængelige på markedet.

Link til Gate21, s. 8

https://www.gate21.dk/wp-content/uploads/2018/05/Gr%C3%B8nne_drivmidler_transportserviceydelse_EPT.pdf

Venlig hilsen

Anne-Vibeke Skovmark
Landinspektør

9931 2243